

ҮРТҮН АЙЫНЫҢ 21-чї КҮНІНДЕ -

ИҢ АП-АРЫҒ ХУДАЙ ТӨРӨТКЕННИҢ ПАЗА ХАС-ХАЧАНҒА МАРИЯ ХЫСТЫҢ ТӨРЕЕНІ

Орыс Сынсабланыстығ Тигірибде, ап-арығчы Димитрий Ростовскийнің чооғынан, Иң Ап-арығ Мария Хыстың ада-ічезі Назаретте чуртааннар, паза Мария андох Төрөп парған.

Ап-арығ Андрей Критскийнің чоохтаанынан, Иң Ап-арығ Худайтөрөткеннің үлүкүнінен сығара, прай худайлығ үлүкүннер пасталчалар.

Киртіністің үгрединен, Худай-Аданың Оолғы Исус Христостың Ічезінің Төрөені оланай ла кирек пол парбаан, Ағаа - Худай Ічезіне, Худайның пөк салғанынан, иң не өөн киректі толдыр саларға кирек полған. Худай Ічезі пол парар Иң Арығ Хыстың Төрөп парарынанар иргічахығылыг тустардох азынада чоохталған полған; Чиктег чох Иң Арығ Хыстаң Худай-Кізі төрөп парар, Хайзы пастыра, Худай Оолғы Исус Христос чирзер Килер, че Ол иртібіскен хаалхалар ідөк ле чаабылыг халарлар.

Наа Чахығда Иң Ап-арығ Худай Ічезінің чирдегі чуртазынанар асхынах пазыл парған. Ол илбек үлүкүннерер II-чї чүс чылда Иаков илчї поэзының Чахсыхабарында пас салған. Ол анда Назареттегі чаксы паза арығ сағыстығ ирөпчїнін - Иоакимнің паза Аннанын ачиинанар пасча, оларға Худай паланы пирбеені, оларның төл чох полчатханы - Худайның хатыглазы тіп саналчан (Иер. 29:32).

Иргі чахығ тузында полған на Худайға киртінчеткен кізі аннаң алай ба аның төлінен Арачылағчы төрөп парар тіп ізенчен. Аннанар Иоакимнең Анна төл чох полчатханнары үчүн, кізілерге, уаа сөккледіп, кикетчен полғаннар.

Иудейлернің илбек үлүкүнінде, хачан Иоаким Иерусалимдегі Худай туразынзар, Моисейнің чахиин толдыр саларға Худайға сыйыхты ағылғанда, пасабыс Иссахар аның сыйығын хыйа идибізіп, теен: «Синің палан чох полчатханың үчүн, Худай синің сыйығынны албас, Ол сағаа Поэзының чаксы сөзін пирбеен». Уйатха паза ачыға пастыр салған Иоаким, ибінзер айланмин, тағларзар парыбысхан, хайда аның малларын мал хадарчылары хадарғаннар. Анна ибінде чалгызаан на халған. Ол, садынча чөріп, ылғаан.

Пір андаг туста, Худайның Ангелі садха түзіп, ағаа теен: «Анна! Худай синің алданызынны ис салған: син төл алынарзың, паза Иң не Чахсысөстіг Хысты төредіп аларзың; Аның пастыра тиксі амырда синің төлің саблан парар».

Сах андагох көспекті Иоаким чазыда көр салған. Андада ол ибінзер айланарға маңзыраан. Ол ызыхха он пас хойны, он ікі пас торбахты паза чүс пас өскені пір саларға сөзін пір салған. Анна ізік хыринда тур салып, Иоакимні поэзының малларынан хада килчеткенін көр салғанда, Анна ағаа удура чүгүріп, аның көксине пазын түзірген. Тоғазып алған соонда, Иоакимнең Анна Худайға сөс пир салған-



нар, сынап Худай оларға палачахты сыйлап пирзе, олар аны Худайға чарыт саларлар. Олар ол хызычакхты чазы толғанча Худайға тоғынарға Худай туразына пир саларлар.

Сыннан даа, тузы читкенде, үртүн айының 8-чї күнінде (иргі чыл санынан) оларның Хыс пала төрөп парған. Олар Ағаа Мария атты пір салғаннар, анзы еврей тілінен «ізеніс» теені.

Худайның Оолғын Төрөт салған Иң Арығ Мария Хыстың Төрөенін пастап Грек тигірибінде үлүкүннеп пастааннар, анан Римде, соонан пасха даа Христостың Тигіриблерінде үлүкүннеп сыхханнар. Іскеркі чирлерде ол илбек үлүкүннї V-чї чүс чыллардан сығара үлүкүннеп пастааннар.

Ап-арығ Андрей Критский ол үлүкүннерер поэзының канонында иди чоохтапча; пу күнде тиксі чайал парған нима паза тигір паза чир уғаа тың өрінерге кирек.

Кидеркіде, сах пу туста пір чахсы паза арығ сағыстығ кізее нинченнече чыл изерістіре Тигірлердең ангеллернің өріністіг сарыннары истілгеннер. Соонан аның сылтаа азыл парған, ангеллер пу хараазын Худайны Төрөт салчан Иң не Арығ Хыстың Төрөп парарынанар, өрініп, сарначаннар.

Худайның пөк салғанынан, Иң Арығ Мария Хысты Төрөт салчан Анна улуг часха читіре төлі чох полған, аннанар ап-арығ адалар Иң не Чиктег чох Мария Хыстың пастыра, Худайның кізі төлінең пірік парарын, тохтаабин, сабландырчалар.

Иди Иң не Арығ Мария Хыс Хан Худайның Ічезі пол парарға тимнел парған. Аннанар тиксі кізі төліне чахсы сағыстығ, арығ хуттығ паза андагох арығ чүректіг Худайтөрөткеннің Төрөенін, сабландырып, уғаа тың өрініп, үлүкүннирге кирек.

Паза, хайдаг илбек өрініс піріл парған кізі төліне иң не күстіг Худайның Сағызы пөк салғанынан, прайзын имнеп салчан Хыстың Төрөп парары! Амды піске Тигірдегі Хан Худайның Чирінің хаалхалары азыл парғаннар!

Худайның чолларын, хайзыларынча Ол кізіні Тигірдегі Хан Худай Чирінзер апарча, піл полбассың, аннанар анзын кізі чахсы онар полбинча, че, хачан Худай хайхазы піріліп, сурыныс тол парза, андада арығ чүректіг кізілер Худайның ис-пайы, иң хыйгазы паза чахсы күзі оларда пар полчатханын сизін салып, уғаа тың өрінчелер.

Сах ідөк Худайғасын Иоакимнің

паза Аннанын хуттарының ачии арығлал парған, че иртіп парған хомзыныстығ чыллары оларны Иң Ап-арығ Худай Төрөткеннің ада-ічезі поларға уламох турыстыра тимнеп салғаннар, иди Иң Арығ Мария Хыстың Төрөені оланай ла кирек пол парбаан, че Худай хайраллазының паза Худайның прай нимені толдыр салчатханының илбек хайхазы пол парған, хайзы тилекейнің чозағын утып, төл чох полчатханның сылтаан чахсы пөк салған.

Ол ирөпчїнін ачырғастығ чуртазы улуг паза үр полған, че иң халғанчызында аннаоох улуг паза тоозылбас үлүкүннї өрініске ол айлан парған, - Иң Арығ Хысты Төрөдіп алғаны!

Худайға сын кізілер улуг өріністе, ачығылыг тустардагох чїли, Худайны ундубинчалар. Ачырғастығ паза сидік тустарда, олар Худайнан сурынып, Аның алнында алданчалар, че өріністіг тустарда Худайға чахсы сағыстарын паза көңілерін сыйлап, Ағаа пазырынып, иң не артыг сабланыстығ сөстерін Худайзар ысчалар.

Піс поэзыбыстың чуртазыбыста аймах-пасха ачырғастығ паза өріністіг тустарға урун парчабыс. Че піс, прайзыбыс чуртаста урун парчатхан аар тустарны тинңи тобыр полбин салчабыс, сах ідөк тинни өрін полбинчабыс. Худайға сын кізі сидік тустарда даа часхарынчаң тусты таап алып, полған на кізінең ол өрініснен үлезер; ылғапчатханнан хада ылғир, поэзын ирөпчөткеннернің үчүн, Худайның алнында турып, Ағаа алданып алар.

Илбек паза чахсы чайал парған хуттыг кізі ноо даа хыйыхтасты хыйа тастап полар, че чазыхтыг кізінің чүреене кічичегес тее хыйыхтас, інге чїли, хазал парып, хачан даа ундулбас пол парар, паза улуг нима сөмай киректер аны тың ачырғандыр салар, андада чабал кирек, хара пулут чїли, чахсы күсті пирчеткен Христостың чариин аннаң санай чаап салар. Иди арачылан халарына ізеністі кізі санай чїдир салар.

Пістің полғаныбыс ла поэзының хуттан чазыг полчатханын, поэзының читпес хыриларын чахсы пілінче. Худайнаң пістің чазыхха кір парчатханыбысты хачан даа чазыр полбассыс, че, Христосты алын салған кізі, поэзының Арачылағчына паза Хан Худайыңа сыннан киртінчетсен, Ағаа сыннан хынчатсан, андада син Ағаа сыбыра ізен тур.

Часкалыг ол кізі, кем санай даа түс парған полза, Худайның поэзынзар сунчатхан он холын тузында көр таап алча. Аннанар пуўн, хачан Тигірибнен хада Иң Ап-арығ Мария Хыстың Төрөен Күнін үлүкүннепчөбіс, пістің худыбыс Аның ада-ічезін улуглирга көдірілзін: «Улуғлапчабыс Сині, Иң Ап-арығ Хыс, паза Синің ап-арығ ада-ічезін улуғлап, Синің Төрөеніннї сабландырчабыс».

ЕПАРХИАНЫҢ ЧУРТАЗЫНДАҒЫ КИРКЕТЕРНІҢ, ПАЗА АРХИЕПИСКОБЫНЫҢ, ХУДАЙҒА ТОҒЫНЫСТЫ СПАСО-ПРЕОБРАЖЕНСКОЙ КАФЕДРАЛЫҒЫ СОБОРЫНДА ТОЛДЫР СЫҒАНЫ



Орғаш айының 13-ші күні, иирде, Хан Худайның Тірігінчайапчатхан Кірөзін Сығарчаң күннің тандади, паза Маккавейсктегі читі чобағчыны хумартхылачан күннің тандади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты паза Аарлығ Кірөсті Сығарчаң орынны Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Кибірге кір парғанынаң, Тірігінчайапчатхан Ағаснаң алынған чардығастығ Кірөсті, киртіністіглер пазырынып алзыннар тіп, Худай туразының ортазынзар сығар салчалар. Аны сыбыра Ағбандағы Худайғасын Серафим Саровскийнің адынан Худай туразында хайраллапчалар.

Орғаш айының 14-ші күнінде, Хан Худайның Тірігінчайапчатхан Кірөзін Сығарчаң күнде, паза Маккавейсктегі читі чобағчыны: Авимні, Антонинні, Гурийні, Елезарны, Евсевонны, Алимні паза Маркелні, оларның ічезін Соломонияны паза оларның үгретчизін Елезарны хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Пу күнде, амвон тастында алданыс толдырылып, сұғның паза наа мөбгтің ап-арығлазы толдырыл парған.

Орғаш айының 14-ші күні, иирде, ап-арығ илчі, пастағычобағчы архидиакон Стефанның ап-арығ сөөгін Көзіргенін сағысха кирчен күннің тандади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Орғаш айының 15-ші күнінде, ап-арығ илчі, пастағычобағчы архидиакон Стефанның ап-арығ сөөгін Көзіргенін сағысха кирчен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Орғаш айының 17-ші күнінде, Эфестегі читі саарбахты паза Худайғасын чобағчы Евдокимні хумартхылачан күнде, паза Сойан-Сус ГЭС-те саай

пол парғанынаң сығара он ікінчі чыл толчатхан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Худайға тоғынысты Майна поселоктың хыриндағы сыыраттарда, хайда саайлан парғаннарны чыып салғаннар, Эфестегі Читі саарбахтың адынан Худай туразында толдыр салған.

Орғаш айының 18-ші күні, иирде, Хан Худайның Хубулғаны үлүкүннің тандади, Спасо-Преображенской кафедралығ соборның үлүкүннің күнінің тандади, Хараағы Худай тоғынысты толдырыл парған, хайзынаң Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан устаан.

Орғаш айының 19-шы күнінде, Хан Худайның Хубулғанын үлүкүннен күнде, Спасо-Преображенской кафедралығ соборда илбек үлүкүннің Худайға тоғынысты толдырыл парған.

Пайзанстоллығ үлүкүннің Худайға тоғынысты толдыр саларынаң Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан устаан.

Пу илбек үлүкүннің күнде, амвон тастында алданыс толдырылып, сад-үүчк нимістері ап-арығлал парғаннар. Аның соонда, чахайахтарнаң сіліглел парған Хан Худайның иконазын тудынып алған кирөстіг чөріс соборның ибіре парған, хайда соборның төрт саринда Чахсыхабар хырылған.

Пу илбек үлүкүнге килген кізілерге, прайзына Обнхутхадарчызы Хубул парған Хан Худайның обыразычаң парған сыйлап пирген.

Орғаш айының 21-ші күнінде, ап-арығы паза азыхискірігчі Емилианны, Кизическтің епискобын паза Соловецктегі Худайғасын Зосиманы, Савватийні паза Германны хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Орғаш айының 21-ші күні, иирде, ап-арығ Матфий илчіні хумартхылачан күннің тандади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ

архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Орғаш айының 22-ші күнінде, ап-арығ Матфий илчіні хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Орғаш айының 24-25-ші күнне-рінде, Ағбан епархиязының Худайзар хығырчаннары Ағбан пилтірі аймааның Райковтар аалынзар чорыхха сыхханнар.

Орғаш айының 24-ші күні, иирде, Рустик ада Хараағы Худайға тоғынысты толдыр салған. Аның соонда, Иоанн ада, кем Христостың Ап-арығ Чазыдына пірігіп аларға тимненіп алған, оларға Чазыт Искірігні толдыр пирген.

Орғаш айының 25-ші күнінде, Райковтар аалының паза чағынхы Баиновтар аалының 28 кізісі кірөске түзіп алған. Олар, прайзы Христостың Ап-арығ Чазыдына пірігіп алғаннар.

Орғаш айының 27-ші күні, иирде, Ин Ап-арығ Худайтөрет-кен Мария Хыстың Узубысханын үлүкүннен күннің тандади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Худайны сабландырған соонда, Худай туразының ортазынзар чахайахтарнаң сіліглел парған Худай Ічезі хоостал парған Пляцианианы сығар салғаннар, хайзының алнында хутхадарчылары, Худай Ічезін сабландырып, сарнааннар.

Орғаш айының 28-ші күнінде, Ин Ап-арығ Худайтөреткен Мария Хыстың Узубысханын үлүкүннен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, үлүкүннің Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Орғаш айының 28-ші күні, иирде, пістің Хан Худайыбыс Иисус Христостың Холнаңчайалбаан Обыразын Эдесстен Константинопользар Көзіргенін үлүкүннен күннің танда-

ди, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Орғаш айының 29-шы күнінде, пістің Хан Худайыбыс Иисус Христостың Холнаңчайалбаан Обыразын Эдесстен Константинопользар Көзіргенін үлүкүннен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, үлүкүннің Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Орғаш айының 29-шы күні, иирде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худай Ічезін Чығчаң орынның Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Ұртүн айының 1-ғы күнінде, Худай Ічезінің Донской иконазын үлүкүннен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Худайға тоғынысты Ағбан епархиязындағы Он ікі илчінің адынан туралығ Худай туразында толдыр салған.

Ұртүн айының 1-ғы күнінде, наа үгредіг чылы пасталчатхан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Москва Ап-арығчызы Иннокентийнің адынан Сынсабланысты гимназияның үгренчлеріне паза үгретчлеріне наа үгредіг чылы пасталчатханына улуғ алданысты толдыр пирген.

Худайға тоғынып алған соонда, Обнхутхадарчызы полған на үгренчсе, кірөсті салып, кибір хоостыра, ап-арығ сұғны чачырат пирген.

Ұртүн айының 1-ғы күнінде, Градо-Абаканской Константино-Еленинской Худай туразының хыринда, хайда 2019 чылда, саайға кір парып, чирдегі чуртазын тоос салған Ағбан обн саарның пастығы Н.Г.Булакинні чыып салғаннар, амғы туста саарның пастығы полчатхан А.В.Леминнің, туғанчағын-нарынаң, хада тоғынған арғыстарынаң паза нанчыларынаң хада, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Худай туразының тастында чирдегі чуртазын тоос салған Н.Г.Булакинге хумартхыластығ алданысты толдыр пирген.

Ұртүн айының 4-ші күні, субботада, ап-арығ чобағчыларны Агафоникті, Зотикті, Феопрелийні, Акиндинні, Северианны, Зионны паза пасхаларын хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Ұртүн айының 4-ші күні, иирде, Ин Ап-арығ Худайтөреткеннің Узубысханын Эдесчен күннің тандади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Ұртүн айының 5-ші күнінде, Ин Ап-арығ Худайтөреткеннің Узубысханын Эдесчен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Худайға тоғынысты Никольской (иргі) соборда толдыр салған.

ИКОНА-ОБЫРАСТАР — АП-АРЫҢ ХООСТАР



Грек тiлiнең «икона» сөс «обьрас, хоос» теенi полча. Иргi тустарда кiзi төлiнiң Арачылаҕчызы Иисус Христостың, Аның Иң Ап-арыҕ Иезинiң паза ап-арыҕ адаларның ноо даа хоостары иконалар тiп адалчаннар. Ол иконаларны олар тастарда, сөктерде паза катакомбаларның ханаларында киртiп салчаннар. Амғы тустарда даа оларның ады алыс парбаан, пiс iдөк ол ап-арыҕ хоостарны иконалар тiп адапчабыс.

Амды, хайди иконаларға чапсыра полып аларынаар алай ба охсанып аларынаар чөптер: обьрас-иконаларға чапсыра полып алар алнында, посха кирөстi салынып аларға кирек, анаң аҕаа чапсыра полып аларға алай ба хамахты обьрасха теертiп аларға кирек.

Иконаны охсанчатханы, анзы анда хоостал парған Худайның ап-арыҕ кiзiзiне хынып, аннан изеннесчеткенi. Прай чирде полчатхан паза прай көрiнчеткенге паза көрiнминчеткенге чуртасты пирчеткен Худайға киртiнiп, Хайзы ап-арыҕ пол парған кiзiлерге сыйыхты пир салған, пiс ол иконаларға чапсыра полып, iкiнчiлес чох, олар пiстiң хынызыбысты постарына алынчалар тiп iзенчебiс. Сах iдөк полча ап-арыҕ кiзiлернiң ап-арыҕ сөктерiне чапсыра полып алчатсабыс.

Тигiрибнiң ортазында пол парып, пiс ин не өөн үлүкүннiг иконаа (ол Худай туразының ортазында чахайахтарнаң сiлiглел парған полча) чапсыра полып алчабыс, аның соонда Худай туразында ин не аарластыҕ ап-арыҕ нимелерге паза Кирөске пазырынып алчабыс. Азынада сiвечiлернi алып, хазыхтарның паза пу чирдең парыбысханнарның үчүн, тамызып, турғыс саларға кирек.

Обьрас-иконаларға, Кирөске, Ап-арыҕ Чахсыхабарға, iдөк ап-арыҕ сөктерге чапсыра полып алар алнында, аймах-пасха артынчахтарны кемге-де көрерге халғыс саларға кирек. Мында маңзырарға паза удур-төдiр сасхылазарға чарабас. Кем-де маңзырапчатса, анда кiзi пурнада иртiп парыбызарға кирек, че кем-де чахсы паза арыҕ сағыстыҕ ап-арыҕ нимее чапсыра полып алчатса, андада анда кiзее - Худайның чахсы күзi хайди дее парар.

Сырлан салған ирiннiг кiзее ап-арыҕ нимелерге чағын даа парарға чарабас. Ап-арыҕ нимелерге чапсыра полып алар алнында, iкi хати мөкейiп, кирөс салынып аларға,

аның соонда, - кирөстенiп, пазох мөкейiп, кирөс салынып аларға кирек. Ап-арыҕларның омаларын охсанарға чарабас.

Тигiрибнiң поэның орталазы пар. Худайның сабландыр салған ап-арыҕ кiзiлернiң иконаларына чапсыра полып, оларның холларың, азахтарын паза тонанчыҕын охсанып аларға кирек. Иди Худайға киртiнчеткен кiзi поэның чазыхтыҕ полчатханың паза турыстыра нимес полчатханың пiлiнiп, ап-арыҕларның хоостарына чахсы паза пазымныҕ көңнiлiг хайчатханың көртiс салча.

Хайди Худай туразында иконаларға орта чапсыра полып аларынаар XVII-чi ч.ч. Патриархтың киндезинде iди көзидiл парған; хачан Арачылаҕчы Христостың иконазына пазырынчатса, Аның азахтарын охсанарға кирек, че сынап Аның иконазы хурчаназына читiре хоостал парған полза, андада Аның холларына чапсыра полып аларға кирек полар; Худай Иезинiң паза ап-арыҕ кiзiлернiң холларың охсанып аларға; Хан Худайның Холнаң чайалбаан иконазын паза ап-арыҕ Иоанн Кирөстегчiнiң пазы кизе Саабыл парғаны хоостал парған иконаа - састарына чапсыра полып аларға кирек.

Че нинче-де алай ба көп ап-арыҕ кiзiлер хоостал парған обьрасха көп киртiнiстiг кiзiлер ол обьрасха чапсыра полып аларға турчатсалар, андада ол иконаа пiр ле хати чапсыра полып аларға чарир.

Христос Арачылаҕчының обьразы алнында, пос алынча Иисустың алданызын хыгырып аларға кирек: «Хан Худай Иисус Христос, Худай Оолғы, хайралла мини чазыхтыҕны» алай ба «Саны чох чазыхты ит салдым, Хан Худай, хайралла мини».

Иң Ап-арыҕ Худайтөреткеннiң иконазы алнында пу алданысты чоохтанарға кирек: «Иң Ап-арыҕ Худайтөреткен, пiстi арачыла».

Христостың Тiригнiчайапчатхан Аарлыҕ Кирөзi алнында пу алданысты хыгырарға кирек: «Кирөзiне Синiң пазырынчабыс, Öркi-пастых, паза Синiң Ап-арыҕ Тiрiлiзiннi сабландырчабыс», анан, тiзектерге түзiп, пазырынып аларға кирек.

Халғанчы тустарда иконаның рамазына ла чапсыра полып алар кибiр пар полыбысхан, анзы кiзiнiң турыстыра нимес полчатханың көртiсчеткенi. Че андаҕ кибiр сынсабланыстыҕ киртiнiске килiстiре нимес полча, анзы иконаны читiре улуҕлабинчатханына тиннелче.

Сынсабланыстыҕ Тигiрибнiң үгрединен, икона - Тигiрдегi Хан чирiн көртiсче, - чарыхтың амырын, өрiнiстi паза пыролан пiлерiн. Анзы пiске турыстыра пол парарын паза кiзiнiң илбек кирекке хыгыртылғанын сағысха кирiп, кiзi чахсызынаң Худай осхас пол парарына тарт салча. Аннанар иконаның рамазына ла чапсыра полып алчатхан христианин прайзының пырозын поэйт пирчеткен Хан Худайнаң хыйа полчатханың көртiс салча.

Iдөк сағысха кирерге кирек анзын, хайди иконаларнаң тоҕыр күресчеткен тайма киртiнiстiглер

иконаларны пөзiк көдiр салчаннар, iди оларның хырин даа охсанып алчан ондай чох идiл парчан. Иконаның рамазын на охсанчатхан христианин ол тайма кирекке амғы тустарда даа морсынчалар.

Iдөк анзына хайыҕны айландыраарға кирек полча, хайди чазыҕ киртiнiстiг кiзiлер ап-арыҕ нимелернi охсанып, аймах-пасха ағырыҕларны чухтырып алчан хорыҕыс пар полча тiп, тайма чоохтарны тарат салчатханнарны.

Худай туразында Ап-арыҕ Пирлес Чазыдын алынып алған соонда, пiр кiзi дее ап-арыҕ нимелернi охсанып, ағырыҕны чухтурып албинча, анзына кизе-тоҕыр - ағырыҕнаң поэйт алча. Iдөк амғы тустардаҕы наука тоҕынчылары иконаларда пiр дее чуғунча ағырыҕ чоҕыл тiп, киртiндiрчелер.

Чииркенчiк кiзi поэйн уҕаа артых сананчатханың көртiс салча, хайзы, тузы читсе, имнел парча, че иконаларны охсанғаны - анзы тигiриблiг кибiр полча, хайзына Худайға пик киртiнчеткен кiзiнiң Худайға хынчатханың көртiс салча.

Худай туразындаҕы ап-арыҕ омаларға чапсыра полып, пiс поэыбыстың турыстыра нимес полчатханыбысты пiлiнчебiс, iди аның худайлыҕ чахсы күзi пiстi арыҕлап салып, хазыхты сыйлап пирер, паза поэыбыстың чуртазыбыстың сидiк чолыбыс түзедiл парар тiп iзенчебiс. Сыннаң даа андаҕ ап-арыҕ хайыныстар Сынсабланыстың илбек полчатханың киречiлеп салчалар.

Ап-арыҕ омалар хоостал парған иконаларға сын киртiнiс чох чапсыра полчатса, андаҕ кiзi поэының худын арыҕлап полбас: «Пу кiзiлер Минзер чағын килчелер, паза Минi тiллерiнең не улуҕлапчалар, че оларның чүректерi Миннең ырах полчалар; че олар тикке ле Минi улуҕлапчалар, паза пасхаларын кiзiлернiң чозах тарына үгрет саларға күстенчелер» (Мф. 15:8-9).

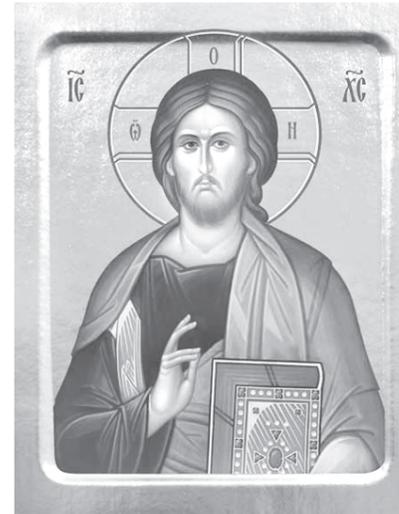
Сынсабланыстыҕ үгредiг обьрас-иконаны ап-арыҕ ниме тiп пiлерге үгретче, хайзы пастыра киртiнiстiг кiзiлер анда хоостал парған омаларнаң чазыт тоҕазып алчалар.

VII-чi ч.ч. Тилекейдегi адаларның Чыылии обьрас-иконаларны улуҕлирын турғыс салған: «Улуҕлас, хайзы обьрасха пирiлче, пастаҕы обьрасха, паза аҕаа пазырынчатхан кiзi анда хоостал парған сын ап-арыҕ нимее пазырынча». Ол үгредiг хоостыра, «улуҕластыҕ пазырыныс» - Чалғыс Худайға чарыдыл парған.

Худайҕасын Иосиф Волоцкий iди теен: «Аннаар пiске Худайның обьрас-иконазы пар полча, iди пiс Аҕаа Чалғыс Поэына, пасхазына нимес, улуҕлап, пазырынарға кирекпiс».

Тигiрибнiң тастындаҕы кiзiлер удаа иконаны - Худай кiзiнең пiрiктiре полчатханың көртiсчеткен обьраснаң таластыр полбинчалар, - олаңай кiзiнiң омазы хоостал парған портретнен.

VII-чi Тилекейдегi ап-арыҕ Адаларның Чыылии оларның пасха полчатханың чарых ас салған: «Икона пазыл парғанынаң портретнең пасха полча, анда



иконаның поэның тiлi пар, хайзы аны пасха хоостарнаң ап-арыҕ полчатханынаң пөзiк турғыс салча. Иконаның ап-арыҕ полчатханына пiс пiр дее пасха сағысты хос полбаспыс, ол кiзiнiң харааның алнында сыннаң ин не чарых хоос полча».

Икона поэның пөзiк полчатханынаң, - кiзiнiң худын iдөк пөзiк көдiрiп, саҕаартып, сын киртiнiстiг ит салча.

Ол хоостал парған ап-арыҕ омаа Худайның күзi кирiлiп, кiзiнi ол ап-арыҕ кiзiнең сыннаң тоҕастыр салғаны. Ап-арыҕ кiзiнiң омазы хоостал парған икона, аҕаа чапсыра полып алған кiзiнi iдөк ап-арыҕ пол парарына тарт салча.

Худай туразындаҕы ап-арыҕ кiзiлернiң омалары хоостал парған обьрас-иконаларның анда көп пар полчатханы кiзiнiң худына илбек полызыҕны сыйлап, хазыхты пиктеп салча.

Худай туразындаҕы иконаларның тузазы уҕаа илбек полча. Олар Худайға тоҕыныстарнаң паза Чазыттарнаң пик палғалыстыҕ полчалар.

Тилекейдегi ап-арыҕ адаларның Чыылыҕларында Тигiриб анзын чахсы пiлiп алған, iди ол ап-арыҕ хоостар пастыра, Худайның Кiзi пол парғаны пик турғызыл парған.

Икона - ол киртiнiстенер кинде полча. Ол «сырлыҕ Худай сөзi» тiп адалча, хайди Тилекейдегi Тигiрибнiң ап-арыҕ адалары паза үгретчiлерi Худайнаң чоохтас полчалар.

Тигiрибнiң турғыс салған чозаҕынаң, икона пасчаң кiзiлер чахсы паза арыҕ сағыстыҕ поларға паза постарына пирiл парған ап-арыҕ тоҕысты чахсы-чалахай көңнiлiг толдыр турарға киректер.

Киртiнiстiг кiзiнiң чуртазы арыҕ паза пөзiк полчатса, аның худына иконаның тiлi чағын паза пiлдiстiг пол парар. Амғы туста, хачан ибiре чазых паза хычаланыс пiстi ибiрче, Худай туразынзар кирiп алып, ап-арыҕ кiзiлернiң хоостарынзар көрiп алған соонда, андаҕ кiзi хомай киректернең дее хыйлас парча.

Ап-арыҕ сөктерге пазырынып алза: «Худай таллап алған ап-арыҕ кiзiлер, хазых кiзiлерох чили, кiзiнi имнеп салчалар, айналарны хыйа сүрiбiсчелер, Хан Худайның күзi пастыра, кiзiнi ирелепчеткен чабал күстi чох идiбiсчелер. Иди Ап-арыҕ Хуттың хайхастыҕ чахсы күзi пастыра, ап-арыҕ сөктерге iдөк хайхастар чайир күс Худай-Чайаачынаң пирiл парча».

ҮРТҮН АЙЫНЫҢ 27-чІ КҮНІНДЕ -

ХАН ХУДАЙНЫҢ ТІРІГНІЧАЙАПЧАТХАН ААРЛЫҒ КІРӨЗІН КӨДІРГЕНІ

Хан Худайның Аарлыг Кірөзі таабыл парғаны - уғаа өрністіг кирек полча, хайзы Иисус Христос Тіріл парған соонда, үс чүс чыл пазынаң пол парған.

Пу күнде, Худайға киртінчеткен кизилер 326 чылда, Иерусалимде, улуғ хайхас пастыра, Хан Худайның Тірігнїчайапчатхан Аарлыг Кірөзі таабыл парғанын, сағысха киріп, үлүкүннепчелер, хайзында пістің Хан Худайыбыс Иисус Христосты хазап салғаннар.

Пу күнде сынсабланыстыг христостыглар ікі уғаа улуғ киректі постарының сағыстарына кирчелер. Ап-арыг Пічіктің чоохтаанынан, Кірөсті Иерусалимде 326 чылда таап алғаннар. Ол хорыгыстыг кирек Голгофа хыраңның хыринда пол парған, анда пістің Арачылағыбысты хазап салғаннар.

Ікінчі улуғ кирек - анзы Тірігнїчайапчатхан Кірөсті Персиядан айландырып алғаны. Ол анда пленде полған. Аны VII-чї чүс чылда грек император Ираклий Иерусалимзер нандыра айландырып алған. Андаг ікі улуғ кирекке чарыдып, Хан Худайның Аарлыг Кірөзін чонның алнында Көдіргеннер. Кірөсті ах чарыхтың төрт саринзар, айландырып, Көдіргеннер, иди прайзы Аны көріп, Ағаа пазырынып алып, илбек ап-арыг нимені таап алғаны үчүн, удур-төдір өрнізіп алзыннар тіп. Хан Худайның Тірігнїчайапчатхан Аарлыг Кірөзін Көдіргені - көс чөрбинчеткен илбек үлүкүн полча. Пу көс чөрбинчеткен үлүкүннер Хан Худай Иисус Христостың паза Анын Иң Ап-арыг Ічезінің чирдегі чуртас-тарынан палғалыстыг полчалар.

326 чылда, илбек император Константин чідір салған ап-арыг нимені - Хан Худайның Кірөзін хайди дее таап аларға пөгін салған. Анын үчүн, ол поэзының ічезінен хан-ипчі Еленанаң хада, Ап-арыг чирзер чорыхха сыххан.

Иудейлернің андаг кибір полған, кирөсте хазап, өдір салған кизінің хыринда анын кирөзін көм салары. Сыннаң даа Голгофаның хыринда үс кирөсті, поэзыларның паза чардычахты таап алғаннар. Ол чардычахты Кірөске хазап салған Арачылағычының пазының үстүнде хазап салған полғаннар.

Хайди иргі чоох чоохтапча, пір кирөске ағырыг кизіні салғанда, ол кизі чазыл парған. Иди император Константин паза хан-ипчі Елена сах ол кирөсті піл салғаннар, хайзында Хан Худай хазат салған полған. Олар ол ап-арыг нименің алнында пазырынып алғаннар, анаң Иерусалимдегі патриарх Макарий, Кірөсті Көдіріп, анда чылылыс парған чонға көртис пирген. Аны прайзына көртис пирер үчүн, ол хыранзар сығып алып, Кірөсті Көдірген. Кизилер Кірөске пазырынып алып, Аннаң сурынғаннар: «Хан Худай, хайралла!» тіп.

614 чылда, Персияның ханы, Иерусалимні чаалап алып, аны санай тонабызып, Хан Худайның Тірігнїчайапчатхан Кірөзінің Ағазын поэзының чиринзер апарыбысхан. Ол



илбек ап-арыг нима пасха хан чирінде он төрт чыл пол салған.

Паза андаг киречілес пар. 628 чылда, император Ираклий, перстерні утып алған соонда, оларнаң чарас салып, Кірөсті Иераслимзер нандыра айландырып алған.

VII-чї чүс чылда, Хан Худайның Кірөзі таабыл парғанынаң паза Хан Худайның Тірігнїчайапчатхан Кірөзінің Ағазы Персиядагы пленнең поэзып айланғанынаң піріктір салғаннар. Иди Хан Худайның Кірөзін Көдірчөң үлүкүн пик турғызыл парған.

Амғы тустарға читіре, Хан Худайның Кірөзі Иерусалимде гректернің Воскресение Худай туразының төрінде амыр чатча.

Иргі чоохтың сөстерінен, Хан Худайның Кірөзін Пасха, Христостың Чарых Тірілізі үлүкүннің алнында таап алғаннар.

Хан Худайның Кірөзін Көдіргені үлүкүнні Ап-арыг Тигіриб чарыс айының 4-чї күнінде үдесчетсе, ол күнде абыс аны Худай туразының төрінзер апарыбысча.

Хан Худайның Кірөзін Көдіргені иконаны пасчаң орыс кизилер VI-VII-чї чүс чыллардан сығара пазып пастааннар. Икона пасчаң кизі Худай туразында көп чылылыс парған кизилерні хоостап салча. Худай туразының ортазында, амвонда Кірөсті поэзының пазының үстүнде тутчатхан Патриархтың турчатханы хоостал парча. Анын холларын абыстар тутчалар. Аарлыг Кірөс өзимнернің салааларынаң сіліглел парған. Алнында - ап-арыгчылар паза Кірөске

пазырынып аларға килген кизилер турчалар. Оң саринда - Константин ханның паза хан-ипчі Еленаның сыннары хоостар парғаннар.

Ікі муң чыл мының алнындагыох чили, піс пүүн чалтанып паза чохсы алынып, Хан Худайның Тірігнїчайапчатхан Аарлыг Кірөзіне пазырынчабыс. Піс ол уғаа хорыгыстыг тигіргі көр салып, чочып таа парчабыс, хайда Позының чобағыг өлімін пістің Хан Худайыбыс алынған. Прай анзы Хан Худайыбысха хыри-пазы чох хынызыбысты усхут салзын!

Худай-Чайаачы пу амырға иди хыныбысхан, ол хыныстың үчүн, Ол Позының Чалғыс Төрөөн Оолғын, Позы чайап салған тиксі амырны арачылап халар үчүн, уғаа хорыгыстыг өлімге пир салған. Паза пу амыр, Худай Сөзі ит-сөөкке кір парғанда, Христостың чирдегі чуртазы соонда, паза прай чоннарны Худай сөзіне үгрет саларға хыгырған соонда, Ол Позының Оолғын өлімге пир салып, прайзыбысты удур-төдір хынызарға кирек тіп, пик киртіндір салған. Ол тустаң сығара Худай пістің чуртазыбысха кір парған, аннаң прай кизилерде паза прай чирлерде Худайның күзі пар полча.

Пілдістіг полған, кизі төлінің Арачылағычы кирөстіг өлімні алын салған соонда, ах сағыстыг Худай кизізі Иосифке Римнің прокураторы Пилаттың саринаң чохсы хайыг пиріл парған, - Иосиф Кірөсте өлімні алынарға чаргыладып, тоозыл парған кизіні поэзына тимнеп салған хуйудагы хомдыда чыып салчан

чарадығыны Пилатнаң алып алған. Ол тустарның чозагы хоостыра, хазаттыр салған соонда, ол парған кизіні, олаңай кизі чили, иптіг чығдырбачаннар. Паза Пасха үлүкүн чагдапчатханнар, Христоснаң хада хазаттыр салған өліг тонағычыларны табыраанча саарның тастынзар тастабысханнар, үс кирөсті Голгофа хыраңдагы хуйуда көм салғаннар.

Че, хачан тиксі чир үстүнде, Христостың Хазаттыр салғанынаң сабланыстыг тіл-аас тиксі тарап парғанда, Хан Худайның Кірөзінің Ағазы таабыл парғаны тиксі амырдагы христостыгларға улуғ өрністі ағылған, паза Ап-арыг Тигірибні сіліглиринде, өкерсіністіг ап-арыг нимее Ол айлан парған.

Ап-арыг апостолғатың Константин хан, хайзы пір ле хаги Кірөстің чохсы күзін сынбаан, ол Аарлыг Ағасты таап аларға уғаа тың сағыныбысхан. Ол аар тоғысты анын ічезі, ап-арыг апостолғатың хан-ипчі Елена поэзына артыныбысхан. Ах сағыстыг тигіріп алып, ол Иерусалимзер чолын тутхан. Константин хан ічезіне кирек күсті прай пирген.

Хачан хан-ипчі Елена Хан Худайның Кірөзін тілепчеткенде, Иерусалимде пір дее кизі пілбеен, хайда ол Кірөсті тілечөң. Андада, Иерусалимнің патриархы Макарийнің чөбинер улуғ частыгларны чыып алғаннар, хайда оларның өбекелері ол Кірөсті чазыр салған полчаннар? Иди, улуғ кизилернің аразынаң пір кизі хан-ипчині Голгофа хыраңның алтынзархы-искеркі саринзар апарып, ағаа көзіткен. Анда көпхудайлыгларның Венеразы-ның тигірибі полған, анын алтында Христостың Кірөзі көміл парған, теен ол. Андада көп худайлыглар-ның тигірибін инзерібіскеннер, анаң көп тоғынған соонда, үс кирөс таабыл парған, че хайзы Арачылағычының Кірөзі полчаң тіп, піліп алар үчүн, Патриарх Макарий ағырыг ипчині үс кирөске изерістіре саларға чөпті пирген. Хачан пастагы ікі кирөске аны салғаннарында, - пір дее нима алыспаан, че үзінчі Кірөс-ке салғаннарында, ол ипчі төзек-частыгынаң хазыг тура-салған. Паза, сах ол туста өліг кизіні чыыра оларның хыринча апарчатханнар. Патриарх үс кирөсті изерістіре ағаа салған, Арачылағычының Кірөзін өліг кизее салғанда, ол тіріл парған. Андаг улуғ хайхастарны көр салып, иудейлернің көбізі Христосха киртінп пастааннар.

Хачан Голгофа хыраңда Хан Худайның хайхасчайапчатхан Кірөзін таап алғаннарында, анда полғаннарның көбізі ағаа чысыра поларға хыныбысхан. Че уғаа тың хыстылыстыг полғаннаңар, прайзы андар чағын кір полбинчатхан. Андада чон Христостың Кірөзін көзіт тее пирерге сурынған. Патриарх Макарий, пөзік орынзар сығып алып, Аарлыг Кірөсті прайзына көріндіре көдір пирген, андада чон тың чохсы көннїліг пол парып, өрніп, хысхырған: «Хан Худай, хайралла!»